

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/63

KARAR NO : 1997 /63

ÖZET : Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı faaliyette bulunmak nedeniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümeni ce ticaretten men yolunda verilen ceza kararına yapılan itirazın görüm ve çözümünde, anılan Yasanın 5. maddesi gereğince adli yargının görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : Ali Satıl

Davalı : Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

O L A Y : Zabıta ekibince yapılan denetimde Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı olarak tescilsiz faaliyette bulunduğu saptandığı nedeniyle 28.2.1997 günlü "Gaziantep Belediyesi Encümenin 1608 Sayılı Kanun Gereğince Tertip Ettiği Ceza Kararı" ile davacının işyeri 14 gün ticaretten men edilmiştir.

Davacı, sözkonusu ceza kararının kaldırılması istemiyle 28.3.1997 tarihinde adli yargı yerine itiraz etmiştir.

GAZİANTEP 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 27.6.1997 gün ve E.1997/42 K. 1997/951 sayı ile, muterizin tescilsiz olarak çalıştırdığı nedeniyle işyerinin kapatılmasına ilişkin Belediye Encümeni kararının idari tasarrufa konu teşkil ettiği, bu nedenle itirazı inceleme yetkisinin idare mahkemesine ait bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karara karşı kanun yoluna başvurulmamıştır.

Davacı, bu kez, sözkonusu işyerinin ticaretten men-i yolundaki Encümen kararının iptali istemiyle 13.8.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

GAZİANTEP İDARE MAHKEMESİ; 16.10.1997gün ve E. 1997/724 sayı ile, idari işlemler hakkında açılacak iptal davalarına bakma görevi genel olarak idare mahkemelerine ait olmakla birlikte yasaların adli yargı düzenini görevli kıldığı uyuşmazlıkların adli yargı yerlerince çözümlenmesinin zorunlu olduğu; olayda, 1608 sayılı Yasaya göre verilen ceza kararına itiraz edildiğinden aynı Yasanın 5. maddesi gereğince itirazın sulh hakimlerince çözümlenmesi gerektiği; Uyuşmazlık Mahkemesinin 12.7.1988 günlü, E.1987/33, K.1988/24 sayılı kararının da bu yönde olduğu; ancak, daha önce adli yargı yerince görevsizlik kararı verildiğinden bahisle, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasanın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına karar vermiş ve adı geçen Mahkeme Başkanlığının 28.10.1997 günlü, 1997/724 sayılı yazısı ekinde adli ve idari yargı dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş bulunmaktadır.

Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Mustafa Birden, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 22.12.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümü adli yargının görev alanına girdiğinden İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı olarak tescilsiz faaliyette bulunulduğunun saptandığı nedeniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince işyerinin 14 gün ticaretten men-i yolunda verilen ceza kararının kaldırılması isteminden ibarettir.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarihli, 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar (12.6.1979 tarih ve 2248 sayılı Yasanın 23. maddesi ile 20 katına çıkarılmıştır.) hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536, 538, 557, 559. ve 577. maddeleriyle 553. maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." hükmünü taşımaktadır.

Aynı Yasanın, 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir."; 6. maddesinde de "İtiraz üzerine tetkikat evrak üstünde yapılır.", "...İtirazlar varit ise hakim ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmeder. İtiraz varit görülmezse karar tasdik olunur. İtirazın otuz gün içinde neticelendirilmesi mecburidir. Hakim izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebilir..." hükümlerine yer verilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

A

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemele-
rin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyen-
lere 1. maddede yazılı diğer cezaların yanısıra üç günden onbeş güne
kadar ticaret ve sanat icrasından men cezası verilmesi konusunda be-
lediye meclisi ve encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilme-
si üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak düzenlenmiş olup,
uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi
için sözkonusu itiraz müessesesinin incelenmesi gerekli bulunmaktadır.

1924 tarih ve 486 sayılı Yasada, belediye cezalarına karşı
hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasa'nın
6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa bu ceza-
lara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanımış ise de,
yasakoyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri
itibariyle uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve
1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacı-
yla, itirazların öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yer-
lerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir
düzenlemeye gidilmiştir.

Nitekim, 1608 sayılı Yasanın 30.3.1930 tarihli Adliye Encüme-
ni Mazbatasında, Yasanın bu yönüyle "ceza tertibi dolayısıyla herhangi
bir haksızlık ve mağduriyete uğradıklarını iddia edenlerin itirazlarına
en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafından tet-
kikine imkan vermeyi temine matuf" olduğu ifade edildikten sonra "5. ve
6. maddelerde itiraz merci olarak, belediye işleri çok olan yerlerde
mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde sulh hakimle-
ri salahiyyətli addolunmuş ve bu suretle de itirazların bir hakim huzurun-
da tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur." denilmektedir.

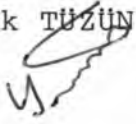
Bu açıklamalara göre, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibare-
sinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çö-
zümlenmekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmakta olup,
şifahi itirazları da kabul ederek inceleyebileceği ve gerektiğinde iti-
raz edeni çağırıp dinleyebileceği belirtilen mahsus hakim, yazılı yar-
gılama usulünü uygulayan idare mahkemesi olarak anlaşılmasına olanak bu-
lunmamaktadır. Öte yandan, Yasada, mahsus hakim bulunmadığı yerlerde
sulh hakimliğine başvurulacağına işaret edilmiş olması karşısında, bu
tür cezalardan doğan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin gö-
revine girdiği açıktır.

9

Belirtilen nedenlerle,1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince verilen ticaretten men cezasından doğan davanın çözümlenmesi görevi adli yargı yerine ait olduğundan Gaziantep İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Gaziantep 1.Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın niteliğine göre davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine,bu nedenle Gaziantep İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Gaziantep 1.Sulh Ceza Mahkemesinin 27.6.1997 günlü,E.1997/429,K.1997/951 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 22.12.1997 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN



Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu



Üye
M.Salim Özer



Üye
Nursel Aymakoğlu



Üye
Mustafa Biren



Üye
Dr.Erol Alpar



Üye
Ertuğrul Taka

